नं. ५००१

नाम काव्य प्रकाश १०मोल्ला
लोदाहरण व्याख्या.

कर्ता × × ×

पत्र सं. २ —— सं. ×

विषय. अलङ्कार शास्त्रं

काव्यप्रकाशदशमोल्लासोदाहरणश्लोकव्याख्या

५००१

5001

F. = 2

ॐ श्रीगणेशाय नमः नारीणामनुकूलमाचरसि चेज्जानासि कश्चेतनो वामानां प्रियमादधाति हितकृन्नैवाबलानां भवान् युक्तं किं हितकर्तनं ननु बलाभावप्रसिद्धात्मनः सामर्थ्यं भवतः पुरन्दर हितच्छेदं विधा
तुं कुतः १ नारीणां स्त्रीणामनुकूलमाचरसि चेज्जानासि ज्ञानासि भवसीत्यर्थकम् अहीणामनुकूलं नाचरसि चेज्जानासीति योजयित्वा कश्चिदाह कश्चेतनो भवता वामानां प्रतिकूलानां हितमाननोनीति वामा
नामित्यस्य कामिनीनामित्यर्थं कल्पयित्वा प्रथमः पुनराह भवान् अबलानां स्त्रीणां हितकृत् नैव भवतीति अपरस्तु हितं कृन्तति छिनत्तीत्यर्थं परिकल्प्याह बलाभावेन प्रसिद्ध आत्मा स्वरूपं यस्य ता
दृशजनस्य हितकर्तनं किं युक्तमपि तु नेति प्रथमस्तु बलस्य दैत्यस्याभावेन नाशेन प्रसिद्धस्वरूपस्येन्द्रस्येत्यर्थं परिकल्प्य पुनराह भवतः पुरन्दरस्य मतमिहितस्य छेदं नाशं विधातुं कुतः सा
मर्थ्यमिति सामर्थ्ये सति युक्तायुक्तविचारस्तदेव तु भवतो नास्तीति भावः अत्र वक्रोक्तिरलंकारः १ अहो केनेदृशी बुद्धिर्दारुणा तव निर्मिता त्रिगुणा श्रूयते बुद्धिर्न तु दारुमयी क्वचित्
२ ईदृशी दारुणा क्रूरा बुद्धिस्तव केन निर्मिता दत्ता अत्र दारुणेत्यस्य काष्ठेनेत्यर्थं परिकल्प्यान्य आह त्रिगुणेति सत्त्वादिगुणत्रयवती बुद्धिः श्रूयते न कुत्रचिद्दारुमयी काष्ठमयी श्रूय
त इत्यर्थः अत्राभङ्गश्लेष इति सर्वस्मादेदः २ गुरुपरतन्त्रतया बत दूरतरं देशमुद्यतो गन्तुम् अलिकुलकोकिलललिते नैष्यति सखि सुरभिसमयेऽसौ ३ हे सखि गुरुपराधीनत
या बत खेदे दूरतरं देशं गन्तुमुद्यतो मे कान्तः अलिकुलैः कोकिलैश्च मनोहरे ललिते वसन्तसमये नागमिष्यतीति नायिकयोक्तं वाक्यं सख्या काक्वा नैष्यत्यपि त्वेष्यत्येवेत्यन्यथा योज्यते का
कुवक्रोक्तिः ३ ततोऽरुणपरिस्पन्दमन्दीकृतवपुः शशी दध्रे कामपरिक्षामकामिनीगण्डपाण्डुताम् ४ अरुणस्य परिस्पन्देन सञ्चारेणोदयेनेति यावत् मन्दीकृतं निष्प्रभीकृतं का
मेन परिक्षामायाः कृशायाः कामिन्या गण्डवत् पाण्डुतां दध्रे धारयामासेत्यर्थः अत्र स्पन्द मन्दी इति गण्ड पाण्डु इति च नकारदकारात्मकस्य णकारडकारात्मकस्य चानेकव्यञ्जनस्य सकृत्साम्ये छे
कानुप्रासः ४ यस्य न सविधे दयिता दवदहनस्तुहिनदीधितिस्तस्य यस्य च सविधे दयिता दवदहनस्तुहिनदीधितिस्तस्य ५ यस्य पुंसः सविधे समीपे दयिता नास्ति तस्य तु हिनदीधि
तिश्चन्द्रो दवदहनो विरहोद्दीपकतया दावाग्नितुल्य इत्यर्थः उत्तरार्द्धे तु दावाग्निश्चन्द्रतुल्य इति विपरीत उद्देश्यविधेयभावस्तात्पर्यमात्रभेदात् लाटानुप्रासः ५ वदनं वरवर्णिन्यास्तस्याः स
त्यं सुधाकरः सुधाकरः क्व नु पुनः कलङ्करहितो भवेत् ६ सत्यमित्यर्द्धाङ्गीकारे वरवर्णिन्या उत्तमवनितायास्तस्या वदनं सुधाकरश्चन्द्र इति सत्यं परं तु सः कलङ्केन विकलो रहि
तः क्व नु भवेत् संभवेदतो नैवमित्यध्यारोपापवादः पूर्वं सुधाकरपदं विधेयपरं उत्तरं त्वनुवाद्यपरमिति तात्पर्यभेदः ६ सितेति समस्तमेव व्याख्यातम् ७ सन्नारीभरणोमायमारा
हेराजन् ध्य विधुशेखरम् सन्नारीभरणोमायस्ततस्त्वं पृथिवीं जय ८ सतीर्नारीर्बिभर्तीति सन्नारीभरणः तादृशो मां यातीति यः सन्नुमा सहितं विधुशेखरं हरमाराध्य ततः सदाराधनादेव देहेनोऽस्त्व
ममायोद्यमास्त्व्यः सन् पृथिवीं जयेत्यन्वयः कीदृशस्त्वं सन्नागुरुप्रसादं गता अरीणामिभा यत्र तादृशो रणो यस्य सेत्यर्थः ८ विनायमेनो नयतासुखादिना विना यमेनोनयता
सुखादिना महाजनोदीयतमानसादरं महाजनोदीयतमानसादरम् ९ अयं महाजनस्तत्रमलोकः विनापक्षिरूपेण यमेन मानुसा चित्रा दरम्भी दूयमानानां साद
मवसादं सातिदं दानियथानया ऽदीयताऽलल्पज्ञेत्यन्वयः कीदृशेन एनोऽपराधं विना नयता स्वस्थानं प्रापयता सुखादिना प्राणभक्षकेण सुखादिनाकं नयता स्वनं कुर्वता
कीदृशो महाजनः महान्तमजं नुदतीत्या गार्थे हिनस्तीति तथा महान्तमस्व सवमजं त्रितिपन्ति येदुर्जनानां मत्वोदीनं दयमारक इतिवा अन्येत्वविनागरुडाख्यपक्षित्वेन कनयता
निं प्रापयता सुखादिना सुखभक्षकेणेति व्याचख्युः ९ सत्ता रम [illegible] नैसीद्दावानलेसमस्थितः १० सनुभक्तो गजाग्रारमरिसमूहं स दे

श्री

दासर्वकालमवश्यं निश्चितं भरतोऽतिशयेन रणांशु इमा नैषीत् स्थापितवानित्यन्वयः आरं कीदृशम्ऽ बलं सैन्यं स्वं विनिर्गतं विस्तृतमारवः शब्दो यस्य तत् दीपिकाकृतस्तु द्वयमप्येवैषीदिति
क्रियाविशेषणं तेनसैन्यमनपेक्ष्यैव स्मिरेना इदं विस्तार्य समरसंचारं चकारेति पर्यवस्यतीत्याहुः कीदृशोऽलसमन्दमऽवाग्रगच्छन् शीघ्रं गच्छन्नित्यर्थः अस्थीनि तस्यापपत्तिःपतीत्य
स्थितः सांतत्वेप्यधातोरितिनिषेधाद्दीर्घत्वाभावः यद्वा प्रविष्टोस्थितस्तत्परश्चेत्यर्थः पुनः कीदृशः इत्यपेक्षायामाह श्लोकः मलयगुणेनयत्र आरंभस्तत्र रतः पुनः कीदृशम् आरंभवः
प्रपमस्त्वाधीनमवलम्बितानि स्वीकृतानि तितारवृतानि तरुसंबन्धीनि वल्कलानि येन तत् तारवतरुसमस्तरु इति केचित् तरुधर्मइत्यन्ये सर्वेषां दारणेयोमानस्तद्देहीन दिष्ट्याशीलो राजात
घारश्चानलेनसमस्तुल्यः स्थितः तेनसमं स्थितं स्थितिरस्यातिवा शत्रुसंतापकतया दीप्तत्वेन चराचरावाग्निसाम्यम् १० अनन्तमहिमव्याप्तविश्वां वेधा न वेदयाम् याचमातेवभ
जतेशरणेतेमानवेदयाम् ११ अनन्तेन महिम्ना व्याप्तं विश्वं यया तादृशीं यां ब्रह्मापि न वेद तत्त्वतो न जानाति या च शरणे तेमानवेमनुष्येभ्यो भजतः इत्यर्थः ११ यदानतोयदा
नतोनयात्ययं नयात्ययम् शिवे दिनां शिवेहिता स्मरामि तांस्मरामि ताम् १२ यस्मात् दुर्गाया मानतो जनः नयात्ययं नीतिनाशं न यातिप्राप्नोति कृतः अयं सनतः अयः श्रु
भावहो विधिस्तस्यैव दानात् यद्वाऽयस्य दानतः खण्डनाद्वा नयात्ययश्चेतियोज्यम् तां शिवेकल्याणनिमित्ते स्मरामि कीदृशेन शिवेन शंभुना ईहिता अर्थिनां हिता अनुकूला कल्या
णेहिता मितितां तथा स्मरेणाकंदर्पेणामितामपरिच्छिन्नामित्यर्थः १२ सरस्वति प्रसादं मे स्थितिं चित्तसरस्वति सरस्वति कुरु क्षेत्र कुरुक्षेत्रसरस्वति १३ हेसरस्वती तिवाग्दे
वते सुष्ठु अतिशयेन प्रसादं सरगच्छ प्रसन्ना भवेत्यर्थः मे मम चित्तरूपे सरस्वति समुद्रे स्थितिं कुरु सरस्वतीशब्दः स्यनदी सामान्ये पिशब्दः तया श्लेषेण तस्याः समुद्रे स्थितिरभिधानम् कुंध भूते क्षेत्र
शरीरे मेदकुरुक्षेत्रे तस्मिन् सरस्वत्याख्यनदीरूपे इत्यर्थः १३ ससारसाकंदर्पेणाकंदर्पेण ससारसा शरन्नवानाविभ्राणानाविभ्राणाशरन्नवा १४ स्मरलक्ष्मीस्तुः कन्दर्पेण साकं दर्पेण गर्वेण
ससार आजगाम कीदृशी सारसैः पक्षिविशेषैर्वातं सहितानि वनानि अन्नाभिशाकटानि यस्याः सा नववाना शरत्काण्डविभ्राणा पोषयन्ती परिपाकं प्रापयन्तीत्यर्थः शरत्काश मित्यन्ये
न विद्यते वीणापद्मिर्णाभाणः शब्दो यस्याः सा अविभ्राणा एवंभूता नवपक्षिशब्दसहितेत्यर्थः नवानूतना १४ मधुपराजिपराजितमानिनीजनमनः सुमनः सुरभिश्रियम् अभृतवारितवा
रिजविप्लवं स्फुटितताम्रतताम्रवणं जगत् १५ जगत् कर्तृश्रियं शोभामभृत अधारयत् कीदृशं मधुपराजा भ्रमरपंक्त्या पराजितानि धैर्यात्त्याजितानि मानिनीजनमनांसि यया भिस्ताहशीभिः
सुमनोभिः पुष्पैः सुरभि पुनः कीदृशं वारितो निवारितो वारिजानां कमलानां विप्लवो यत्र तत् पुनः कीदृक् स्फुटितानि विकसितानि ताम्राण्यारक्तानि तताति विस्तीर्णानि ताम्राणिवनानि यत्र त
त् अन्येत्वेवंभूताः सुमनसो यत्र तादृशः सुमनसां सुरभिः श्रियं मोऽभसंपदमिति तत्र युक्तं सुरभिपदस्य सौरभविशिष्टेद्रव्येवकाव्ये प्रयो
गदर्शनात् नतु सौरभ गुणे इतिदीपिकायाम् १५ अलंकारः शङ्काकरनरकपालपरिजनो विशीर्णाङ्गो भृङ्गी वसुचद्धृपरकोगतवयाः अवस्थेयं स्थाणोरपि भवति सर्वामरगुरोर्विधौवक्रेमूर्ध्नि
स्थितवतिवयं के पुनरमी १६ विधौचन्द्रेपवविधौ दैवे वक्रे कुटिलद्रवक्रे प्रतिकूले मूर्ध्नि मस्तके स्थितवति सति सर्वामरगुरोः सर्वदेवश्रेष्ठस्यस्थाणोर्महादेवस्यापीयमवस्था भवति अमीर
मानुषावयं पुनः केकस्यगणनायामित्यर्थः अवस्थामाह अलंकार इति शङ्काकरं भयजनकं नरकपालमेवालंकारः विशीर्णाङ्गो भृङ्गी परिजनः एकः सोपि बद्धवयो यस्य तथाभूतो
तिजीर्णो ह वोवसुधनमिति अत्र विधाविमुवर्णोवर्णयोःश्लेषः १६ एषिति सप्तमेद्याख्यातम् १७ भक्तिप्रह्वविलोकनप्रणयिनी नीलोत्पलस्पर्धिनी ध्यानालम्बनतां समाधिनि

रैतैर्नीनैरिह नयनाम्बुजे लावण्यस्य महानिधौ रसिकतां लक्ष्मीदृशोस्तन्वती युष्माकं कुरुतां भवार्त्तिशमनं नेत्रे तनुर्वा हरेः १८ हरेर्नेत्रे तनुर्वा युष्माकं भवस्य संसारस्यार्त्तिः पीडा यातः शमनं कुरुतां
मित्यन्वयः किंभूते नेत्रे भक्तिप्रह्वाभक्तिनम्रास्तत्कर्मके विलोकने प्रणयो ययोस्ते नीलोत्पलस्पर्द्धायुते समाधिविरतेर्हि तमालप्रायेध्यानेनालम्बनं ययोस्ते तां नीते प्रापिते लावण्यस्य महा
निधिरूपे लक्ष्मीदृशो रसिकतां तन्वती कुर्वाणे तनुपक्षे तु भक्तिप्रह्वैर्यद्विलोकनं तत्प्रणयिनी नीलोत्पलस्पर्द्धाशीला नाङ्गीत्यापरिणिः तमोनीलत्वात्स्पर्द्धा ईहितस्य सस्य प्राप्रयेध्यानालम्बनं तां
महानिधिरितिच्छेदः द्रुलोपे ईतिदीर्घः कुरुतामित्यात्मनेपदे लोडेकवचनं नेत्रपक्षे परस्मैपदे तद्द्विवचनमिति सोयं नपुंसकस्त्रीलिङ्गयोर्द्विवचनैकवचनयोश्च श्लेषः १८ मह्ह दे सुरसं
धम्मे तमवसमासणमागमाहरणे हरवक्कसरणं तं चित्तमोह्ह मवसरउ मे सह्हसा १९ संस्कृतपक्षे हे उमे गौरि मम आगमाहरणे विद्योपार्जने तं समासं गम ऽवसरेन्न अवसरे तं चित्त
मोह्हसह्हसा हर आगमाहरणो कीदृशि महह्दे उत्सवदायके संबोधने विशेषणं वैतन कीदृशं समासं गसु रैर्देवैः संधानं मिलनं यस्मात्तादृशं कीदृशं चित्तमोह्हं वक्त्रमनेकधा सरणं
प्रसरणं यस्य तं बहुसरणं संसारोयस्मादिति वार्थः प्राकृतपक्षेतु मे स्यदेहि संधर्मे तमोवशा मा शागमागमा हरनः हरवक्त्रप्रसरणे त्वं चित्तमोहोअपसर तु मे सह्हसेति संस्कृते
रसं प्रीतिम् तमोवशा तमोगुणप्रयुता गमागमा संसारात् शरणं त्वं भवसीति शेषः अयं संस्कृतप्राकृतरूपभाषाश्लेषः १९ अयं सर्वालिप्रासन्नालिहृदिज्ञे व्रजचवद्धयनि साम
र्थ्यकृद मित्राणां मित्राणां चन्द्रपात्मजः २० सामर्थ्यं कृन्तति करोतीति वा सामर्थ्यकृत् वदयतीति हृदि धारयति भ्रूनेत्रे भ्रुकुटिंधेत्तु कथयिष्यतीति च द्विविधोर्त्तः इति प्राकृते श्लेषः न
यामकृदिति कृन्तति करोतेः क्विपि रूपं तुल्यम् २० रजनिरमणमौलेः पादपद्मावलोकक्षणसमयपराप्तं सर्वसंपत्सहस्रम् प्रमथपतिविनोदमध्येजातचित्तव्रणसादादह्रसमुचैः
तिहविः स्वान्तदिनास्यान्त्यामे २१ रजनिरमणश्चन्द्रो मौलौ यस्य तस्य हरस्य पादपद्मावलोकनमेव क्षणउत्सवस्तत्समये परा प्राप्तं संप्राप्तम एवं संपत्सहस्रं येन तदृशा स्वान्तयामाऽहं जा
नुचितप्रमथपतिविनोदमध्ये प्रमथानां गणमध्ये उचितेहचिः प्रीतिर्यस्य उचिता रुचिर्वा यस्य तादृशो नंदितानंदकः स्यामित्याशंसा तथा सति हानंदितानन्दिनो गणविशेषस्य भावो
मे ममस्यादित्यर्थः अत्र सदानन्दिसु नमप्रध्यमपुरुषयोर्नन्दितेत्यस्य चन्दलोः प्रत्यययोः श्लेषः २१ सर्वस्वं हर सर्वस्य त्वं भवच्छेदतत्परः नयोपकारसांमुख्यमायासि तनुवर्त्तनम्
२२ हे हर शंभो त्वं सर्वस्य सर्वस्वं यतो भवस्य संसारस्य छेदे तत्परः नीत्युपकारयोः सांमुख्यमानुकूल्यमायासि आगच्छसि कीदृशं सांमुख्यं तनोः शरीरस्य वर्त्तनं येन तादृशम्
यद्वा नयोपकारयोः सांमुख्यं तनुवर्त्तनं शरीरवृत्तिमायासीति वार्थः पक्षे चौरप्रतीयुक्तिः त्वं सर्वस्वस्य सर्वस्वं मपहर छेदनतत्परो भव उपकारसांमुख्येन याऽपसारय
आयासि कष्टप्रास्ति वर्त्तनं जीवनं तनु विस्तारयेति अन्ये तु सर्वस्वादि कं हत्वा तथा नपश्चयदिकं संकारय येन मुक्तिः स्यादिति यस्य तुग्रहमिच्छामीति शीघ्रपरमेश्वरप्र
त्युवेयमुक्तिरित्याहुः अत्र हरस्यादिस्तनोतिऽङ्विभक्त्योः श्लेषः २२ योमहत्त्वस्तोत्राणां पत्तच्छेदनतानमः शतकोटिरतां बिभ्रद्विबुधेन्द्रः सराजते २३ सविबुधेन्द्रः
परिडतश्रेष्ठो राजाराजते योऽसहृदनेकवाश्गोत्राणां शत्रुवशानां पक्षस्य सहायवर्गस्य छेदे तत्परेणैव समर्थः छेदकरणे तत्क्षणेऽत्सवइतिवा शतकोटीदर्दातीतितथा तत्तां बिभ्रद्धारयन्नित्यर्थः इन्द्रपक्षे
तविबुधेन्द्रो देवराजः परगोत्राणां पक्षिगिरीणां पक्षच्छेदः पतत्रच्छेदः शतकोटिना वज्रेणद्यतिखेदयतीतितथा तत्तामित्यर्थः अयं तत्र भङ्गश्लेषः २३ स्वयंनवपल्लवाताम्रभास्वत्करविराजिता
प्रभातसन्ध्येवास्वापफललुब्धेहितप्रदा २४ तकेतलस्वामिसापेन तयेवफलदा गौरी किंभूता स्वयं नवस्य मपि अस्वापेइः प्रापेफले लुब्धानामिष्टप्रदेत्यर्थः केव प्रभातसन्ध्येव कीदृशीपल्लवा
ताम्रनवपल्लववारुणौ भास्वन्तौ कान्तियुक्तौ करौ हस्तौ ताभ्यां विराजिता पक्षे सिता सध्या तत्पक्षे भास्वतः सूर्यस्य करैः किरणैर्विराजिता तथाऽस्वापस्य दानीनिद्राभावस्य तत्फलं तल्लीलाभ्युदयतत्त्व

द्रुजनेरितप्रदेति २४ स्तोकेनोन्नतिमायाति स्तोकेनायात्यधोगतिम् अहो सुसदृशी वृत्तिस्तुलाकोटेःखलस्य च २५ उन्नतिरुच्चत्वमभिमानस्य अधोगतिरधोगमनादि पादपतनादिच तुलासुवर्णं
दिगुरुत्वपरिच्छेदकः पदार्थः तस्याः कोटिः शिरः तुलाकेति चंडीदासः २५ इत्यत्र अयं च शब्दपरावृत्तिसहत्वादर्थश्लेषः २५ कमलमिव चक्षुरेवं मनो नमेन त्वकचतितराम् कचतिदीप्यते स(
कलकलं शरमेतज्ज्ञानं संप्रति सुधांशुबिम्बमिव कलकलः कोलाहलस्तत्सहितं तुरं बिंबितसकललोकत्रयतादृशम् देव त्वमेव पातालमाशानां निबन्धनम् त्वं चामरमरुद्भूमिरेकोलो
कत्रयात्मकः २६ हे देव विष्णो त्वमेव पातालं आशानां दिशां निबन्धनं नियमस्थानं सकललोकत्रयस्य तादृशं देवेति हे देव विष्णो त्वमेव पातालमसि ऽमरलोकं मरुद्भूपा भूमिः स्थितिर्निहितदेवानां
वाधोरूपर्येव स्थितेः लोकत्रयात्मको भुवनत्रयात्मक इत्यर्थः राजपक्षे ऽलं पाता रक्षिता आशानां मनोरथानां कारणं चामरं सवन्धिपवनभाजनं पालकवदान्यभोक्तृलक्षणं जनत्र(
यात्मक इति २६ अविन्दुसुन्दरी नित्यं गलल्लावण्यबिन्दुका नाल्पः कविरिव स्वल्पश्लोको देव महानभवान् २७ अप्रप्रतिबिंबित इन्दुरविन्दुसुन्दरी गलल्लावण्यबिन्दुका यस्या इत्यु
सुरताग्रभेद अविन्दु बिन्दुशून्या गलद्बिन्दुका चेति विरोधः नाल्पः कविरिति अल्पः तुच्छः श्लोको यशसि पद्ये चेति कोशः अनुरागवती संध्या दिवसस्तत्पुरस्सरः अहो दैवगतिश्चित्रा तथापि
नसमागमः २८ अनुरागः स्नेहो लौहित्यं च पुरःसरोऽग्रगामी संस्तवस्य समागमो मिलनं स्त्रीपुरुषसंगमस्य २० आवायचापमचलं कृत्वाहीनं गुणं विषमदृष्टिः यश्चित्रमच्युतशरो लक्ष्यम
भाङ्क्षीत्वमस्तस्मै २९ यो विषमदृष्टिस्त्रिलोचनो ऽचलं हिमाद्रिस्वरूपं चापं धनुराद्राय ऽहीनं सर्पराजं गुणं मौर्वीं कृत्वा ऽच्युतो नारायणः शरो यस्य तादृशो लक्ष्यं त्रिपुररूपमभाङ्क्षीद्(मानुषनामसंहृदे
ज्जितवान् तस्मै नमः इति मुख्योऽर्थः अचलं चलमस्थिरं धनुः हीनो जीर्णः गुणो वा हीनोपगुर्दलादन्यूनपरिमाणो गुणः विषमा लक्ष्या दृष्टिर्निहिता दृष्टिः अच्युता अनिर्गताः शराः त्रियावाधितसंभ्रमा
लक्ष्यः भंगश्चेति विरोधाभासः २९ मारारिपाकरामेषु त्वेतासारं रम्या सारास्त्वत्वाभिमतदर्थहरत्वाक्षमा ३१ इमामेषु कल्याणं दिषपादद्यादित्यन्वयः कीदृशं उमा मारारिः शंभुः रामो मानाप्यसीमारमा
बलभद्र इमेषु त्वोमलेघाप्ते रासारं रम्यासाधारासंपातं त्वन्यवेधे न मारउत्केप्रमाखङ्गः स्तवः स्तोत्रं युष्माः साऽन्वये वनिमे तेषामार्त्तिहरत्वे क्षमा आनतानां जनानां माता रामा महेन तोऽकवि लाक्षामेदिपपाडुमादि
मर्दनक्ष्मीःशोभे पत्रियेषां ताक्ष्णानां महिषासुरप्रभृतीनां बाधितः संभ्रमः संरंभो यया सा यद्वा श्रिया संहृदेः समेलनस्थाने बाधितः संभ्रम उद्वेगो यस्या इत्यर्थः मान्या समाप्ता सीमा अवधिः आदिमा प्रधानतमी अ माय
ड्डिजेत्रिपाठः अयं वक्रबन्धः सरलावक्रलारम्भानरलालिरलारवा वारलावक्रलामन्दकरलावक्रलामला ३२ पङ्कान्नवर्णना शरदत्र विशेषणे सरला मेहादिकौटिल्यरहिता वक्रले रम्भे सारला.
नामकलितलाना भ्रमरमेघानामारवः कोलाहलो यस्यां सा वारलाहंसी वक्रला यस्यां ताभिर्वक्रला अमन्दोद्युक्ता करेलाति दृक्ल त्रिकरेला राजानो यस्यां सा अवक्रलेशरूपत्वे ऽमलानद्वत्रिमलावा अय
मुरजबन्धः ३२ भासते प्रतिभा सारससाभासा रुताविभा भावितात्मा शुभावादे देवाभावततेसभा ३३ हे प्रतिभासारश्लाघ्य राजस्त्वं सभा भासते कीदृशी रसेनाभा नाशोभतारसिकेत
र्थः अरुताऽप्रतिहता विभा दीप्तिर्यस्याः सा भावि[illegible]आत्मा परमात्मा यया सा वादेषु भानि शुभा नपवृदेवाभादेवतल्पा कलहर्षे विस्मये पद्मबन्धः ३३ रसासारससामारसायतात्तत
तायमा सातावातततवातासारततनत्वस्त्वनतर ३४ हे रसासार पृथिव्याश्रय राजन् रक्षनस्त्वं रसामाः पृथिवी तत्पुनः खण्डितम् शुभावदहिविधीन दुर्जनास्याति नाशयतीति तनायमा घोत्र
कर्मणीतिथानुमाराम् तथा ऽतामाः नृपलयास्त्व तस्तउपतये थात्तुः सारसाय तात्त पद्मायूतनेत्रेति संबोध्य विशेषणं तथा सामंनाशितमवातमस्तानं येन तादृशं दातेर्गत्यर्थतया ज्ञान
र्थताम् एवं ततस्ततत्त्वकरणे रातिददातीति ततरः अतात्मा तत्वत्वतत्वकरणे अयं सर्वतोभद्रः ३४ [illegible]देवप्रातिभः सरसा रथिस्तृत तुरगपादातः भाति सदानम्रागः
स्थिरतायामवनिनलतिलकः ३५ अवनितलस्य तिलकोऽभरणं राजा स दानत्या सततामानत्या सदाऽनत्याऽस्त्वक्रेण न मन्त्रयाद्वा भातीत्यन्वयः कीदृशः अरिवधे देशा वेशाये षां तान्न्रूश